

แบบทดสอบความตั้งมั่นปริยัติศาสนา

แบบทดสอบที่จะทำให้ทุกสำนักเข้าใจความคิดของกันและกันอย่างมีหลักฐานและ
หลักการ

คำตอบและหลักฐานมีพร้อมแล้ว อยู่ในระหว่างเรียบเรียงให้กระทบทกระทังจิตของผู้
อ่านน้อยที่สุดเพราะทำขึ้นเพื่อความสามัคคี

รายชื่อผู้ผ่านบางส่วนของบททดสอบ (27 มิ.ย. 2562)	1
ประวัติศาสตร์ไทยเสียระบบเรียนไป 100-200 ปี ใช่ไหม?	2
ปฏิสัมพันธ์มารค	2
เนติปกรณ์	5
มหาสติปัญญาสูตร	6
ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร	12
อายุพระศาสนา	12
กลาปะและบัญญัติ	13
อะไรคือทฤษฎี	13
ทำไมศาสนาพุทธไทยเสื่อมกว่าพม่า	15
ประวัติศาสตร์ศาสนายุคปัจจุบัน	15
ท่องจำอะไรก่อนหลัง?	17
ศีล	19
ศัพทควรรู้	20
สุตมยปญญา	20
สีลวิสุทธิ	20
จิตตวิสุทธิ	20
ทฤษฎีวิสุทธิ	20
กงขาวิตรณวิสุทธิ	20
กลาปสมมสนญาณ	21
มคคามคคญาณทสสนวิสุทธิ	21
ปฏิบัติทสสนทสสนวิสุทธิ	21
ญาณทสสนวิสุทธิ	21

รายชื่อผู้ผ่านบางส่วนของบททดสอบ (27 มิ.ย. 2562)

หากต้องการคำตอบ ท่านสามารถสอบถามท่านเหล่านี้ได้โดยตรง อย่าให้พญานาคหล่น

- พ.อ.อาจิณณะ อาจารย์กรรมฐานพาอ้าว
 - ตอบข้อสภาวะธรรมปรากฏได้ตรงตามวิสุทธิมรรค
- พ.อ.เรวตะ อาจารย์กรรมฐานพาอ้าว
 - ตอบมหาสติปัฏฐานสูตรข้อสำคัญๆ ได้ตรงตามหลักบาลี
 - ตอบข้อวิธีใช้วิมุตติกับการเจริญจิตตภาวนาได้ตรงตามอรรถกถา
- พ.อ.กุมาระ อาจารย์กรรมฐานพาอ้าว
 - ตอบข้อกลาปะได้ตรงตามอรรถกถา-ฎีกาบาลี
- พ.อ.สมบุรณ์
 - ตอบข้ออายุพระศาสนาได้ โดยไม่ทำให้อรรถกถาขัดแย้งกัน
- พ.อ.อัมพร
 - ตอบข้อเนตติปกรณ นยสังเขปได้โดยไม่ทำบาลีให้ขัดแย้งกัน
 - ตอบข้ออนุปัสสนาและวิปัสสนา ในมาติกาปฏิสัมภิทามรรคได้ตรงตามหลักบาลี
- พ.อ.รุจ
 - ตอบข้อที่เกี่ยวกับฉานได้โดยพิศดาร ด้วยภาษาไทย โดยไม่ทำให้ตำราขัดแย้งกัน

1. ประวัติศาสตร์ไทยเสียระบบเรียนไป 100-200 ปี ใช่ไหม?

- History: Thai people lose their Mukhapāṭha System for almost 100-200 years, right?

2. ปฏิสัมภิทามรรค

- คำอธิบายของ **เอว เม สุต** ในอรรถกถาที่อธิบาย**ประโยคแรก**ของพระสูตรทั้งปวง เท่ากับแสดงตัวอย่างว่า ให้วิเคราะห์แยกสภาวะและบัญญัติ ด้วยปฏิสัมภิทาญาณ 4 กับบทที่เหลือในพระไตรปิฎกบาลีที่ท่องจำในระบบมุขปาฐะ ใช่หรือไม่?
 - i. The comment of “Evaṃ me suttaṃ” in Atthakathā is the command and example to practice 4 Paṭisambhidāñāṇa by analyzing all other words in Tipiṭaka like that while reciting in the oral study tradition, right?
- ปฏิสัมภิทาในญาณกถา มาติกา ปฏิสัมภิทามรรค มีอยู่ **2 แห่ง**, 2 ข้อนี้ แตกต่างกันเพราะ**แห่งแรก**สาธารณะแก่พระอริยะทุกประเภท ส่วน**อีกแห่ง**เป็นปฏิสัมภิทา เฉพาะผู้ที่ได้ปฏิสัมภิทูปัตตโตใช่หรือไม่? เกี่ยวข้องกับที่อรรถกถา**กล่าวว่า** พระอริยะ**ทุกระดับชั้น**ได้ปฏิสัมภิทาหรือไม่?
 - i. There are 2 times of Paṭisambhidā in ģāṇakathāMātikā of Paṭisambhidāmagga. The first is about all Ariyas and the last is about Paṭisambhidappatto, right?
- หลักฐานที่ใดระบุว่า **โสดาธาน** ในสุตมยญาณ กับ **มุขปาฐะ** ในอรรถกถาภิกขุโนวาทกสิกาบท สัมพันธ์กันด้วยสูตรว่า **สูตรโร**?
 - i. Where are the references of the relation between “Sotāvadhānaṃ”, “Mukhapāṭha”, “Sutadharo”?

- หลักฐานตรงไหนบ้างกล่าวว่า มุขปาฐะของพระโยคี กับ มุขปาฐะของพระอรหันต์ ไม่เท่ากัน? ต่างกันอย่างไร?
- พระสูตรที่ว่า อาทิกัลยาณัง มัชฌะกัลยาณัง ปรีโยสาน กัลยาณัง เกี่ยวข้องกับมุขปาฐะอย่างไร?
- นิรุตติปฏิสัมภิทาเกี่ยวข้องกับมุขปาฐะหรือไม่? ทำไมใน อรรถกถาเวลาเรียนกรรมฐานถึงชอบใช้คำว่า อุดคหปริปุจฉาสวนธารณสมมุสน โดย อุดคห ในอรรถว่า ปาฬิวา จอุดคต?
- บาลีเชื่อมโยงกันเป็นสาธารณโภคี ที่จะทำให้เกิด ทิฏฐิสามัญญตา อันเป็นบาทฐานของสาราณียธรรมที่ เหลือ ระหว่างคณะสงฆ์ไทยและคณะสงฆ์โลกได้ ใช่หรือไม่?
- การตามไปของศัพท์ในสูตรกัจจายนะ ต้องใช้ในมาติกา ปฏิสัมภิทามรรค เนตติปกรณ และการอ่านแต่ละนิกาย อย่างไร?
- ถ้าในสูตรก่อนๆ มาติกาก่อนๆ มีศัพท์ที่ควรโยคมาแปล กับสูตรปัจจุบัน การละทิ้งเสียแล้วไปโยคคำอธิบายจาก อรรถกถามาแปล หรือ การแปลทับศัพท์สมควรหรือไม่?
- จากข้อที่กล่าวมาข้างต้นมีความสัมพันธ์กับการที่ศาสนา พุทธไทยเสื่อมกว่าพม่าอย่างไร?
- ฝึกปฏิสัมภิทา 4 ในเพศปุถุชน ในระบบมุขปาฐะเริ่มตรงไหน จบตรงไหน?

- ในมาติกาปฏิสัมภิทามรรคนี้ บทว่า ญาณ กับ ปัญญา ต่างกันอย่างไร? ทราบได้อย่างไรว่าต่างกัน? ทำไมในอัมมสังคณีแสดงไว้โดยความเป็นเวจนะ?
- ทำไม 3 ญาณแรกแสดงความเป็นบาทฐานด้วย ต, ตวาน, ตวา ปัจจัย แต่อัมมัญญัตติญาณไม่แสดงด้วยปัจจัยเหล่านั้น?
- ในบาลีก็ดี อรรถกถาก็ดี ให้ใช้ मुखปาฐะแบบไหนกับ 14 ญาณแรกนี้?
- สุต ศัพท์ คือ मुखปาฐะนี้ ตามไปจนถึงญาณไหน? สังเกตจากอะไร?
- ปฏิสัมภิทามรรคแสดงสี่วิสุทธิว่าจะวิสุทธิเพียงพอได้อย่างไร?
- ธรรมที่ไม่ใช่กามคุณที่รูปฌานลาภีปุถุชนรู้ได้ และนำมาใช้ในบทว่า วิวิजेว กามเมหิ คืออะไร? มีประโยชน์ต่อสมณะอย่างไร? ในวิปัสสนามีอารมณ์ประเภทเดียวกันนี้บ้างหรือไม่? ต่างกันอย่างไร?
- จตฺตาตฺตวตฺถานเป็นต้น ไม่ได้อัปปนาณาน เพราะไม่มีปฏิภาควัณณูตฺตนิमितเป็นอารมณ์ จึงไม่อาจวิวิजेว กามเมหิ ได้ แต่อรูปฌาน 2 และ 4 มีปรมัตถ์เป็นอารมณ์ได้ เพราะไม่ใช่ปรมัตถ์ที่เป็นกามคุณ หรือ เนื่องด้วยกามคุณ ใช่หรือไม่?
- จตฺตาตฺตวตฺถานเป็นต้น ระดับอุปจาระ มีปรมัตถ์เป็นอารมณ์อย่างเดียวหรือไม่?
- คำอธิบายของภาวนาอยู่ในเมตตานิสังสสูตรใช่หรือไม่?

- คำว่า ภาวนา ใน สมาธิภาวนามยญาณ ต้องโยคตามไป
ถึงมัตติกาข้อไหน?
- คำว่าสมาธิ ใน สมาธิภาวนามยญาณ ต้องโยคตามไปถึง
มัตติกาข้อไหน?
- การรวัดถานนามรูปในทวิสุทฺธิ คือนามรูปปฏิจจสมุ
บาทในบทว่า ปจฺจย ของ ปจฺจยปริคฺคเห ปญฺญา ใน
ธัมมัญญูติญาณ ใช่หรือไม่?
- การรวัดฐานนามรูปที่วิสุทฺธิพอ จะต้องทำให้พิจารณา
นามรูปในปฏิจจสมุบาทในธัมมัญญูติญาณได้ จน
ไตรลักษณ์ปรากฏ ใช่หรือไม่?
- คำว่า ปจฺจย, ธมฺม, จิตฺติ ต้องโยคตามไปถึงมัตติกาข้อ
ไหน?
- คำว่า ปุริมกัมมภวัสสมิง และปฏิสันธิวิญญาน ในธัมมัญ
ญูติญาณนิตฺเตสนี แสดงให้เห็นว่า ต้องระลึกได้อย่าง
น้อย 3 ชาติในญาณนี้แม้ไม่ได้ฌาน ใช่หรือไม่?
- ตามมัตติกาปฏิสัมภิตามรรค ถ้าผู้ที่ไม่ได้แม้เพียงรูป
ฌาน แล้วมาทำญาณธัมมัญญูติญาณ เมื่อบรรลุจะเป็น
ปฏิสัมภิตาอริยะ ด้วยปฏิสัมภิตามัตติกาก่อน แต่ไม่เป็น
ปฏิสัมภิตัปปัตโต ในปฏิสัมภิตามัตติกาหลัง ใช่หรือไม่?
- ตามมัตติกาปฏิสัมภิตามรรค ถ้าผู้ที่ได้รูปฌาน แล้วมา
ทำญาณธัมมัญญูติญาณ เมื่อบรรลุจะเป็น เตวิชโช ใช่
หรือไม่? และเป็นปฏิสัมภิตาอริยะ ด้วยปฏิสัมภิตา
มัตติกาก่อน แต่ไม่เป็นปฏิสัมภิตัปปัตโต ในปฏิสัมภิตา
มัตติกาหลัง ใช่หรือไม่?

- ตามมาติกาปฏิสัมภิทามรรค ถ้าผู้ที่ได้วสีในฉาน 8 พร้อมอภิญญา 5 แล้วมาทำญาณธัมมัญญลิตฺตญาณ เมื่อบรรลุจะเป็น จฬักขิณญ์ ใช่หรือไม่? และเป็น ปฏิสัมภิทาอริยะ ด้วยปฏิสัมภิทามาติกาก่อน แต่ไม่เป็น ปฏิสัมภิทัปปัตโต ในปฏิสัมภิทามาติกาหลัง ใช่หรือไม่?
- ศัพท์ว่า ปัจจัย(ธรรม)และ(ปัจจุปปัน)ธรรมในธัมมัญญลิตฺตญาณที่ตามไปจนถึงมรรคญาณนี้ เป็นปัจจุสมุปปาต ทั้งหมดใช่หรือไม่?
- อดีตานาคตปัจจุปปนนานํ ธมฺมานํ นี้ คือ ธมฺม ศัพท์เดียวกับ ธมฺมและลิตฺติ ใน ธัมมัญญลิตฺตญาณใช่หรือไม่? ต่างกันที่สัมมสนญาณเป็นเฉพาะปัจจุปปนนทุทธาถึง ปัจจุปปันสันตติของ 3 อรรถาที่ปริคคห มาแล้วในธัมมัญญลิตฺตญาณ ใช่หรือไม่?
- คำว่า ปจฺจุปปนนานํ ธมฺมานํ นี้ คือ ธมฺม ศัพท์เดียวกับ ธมฺมและลิตฺติ ใน ธัมมัญญลิตฺตญาณใช่หรือไม่? ต่างกันที่อุทฺตยัพพยานุปัสสนาญาณ เป็นเฉพาะปัจจุปปนขณะและสันตติ แห่งปัจจุปปนนทุทธา ที่พิจารณามาแล้วในสัมมสนญาณ ใช่หรือไม่?
- ศัพท์ว่า อนุปัสสนาญาณ กับ วิปัสสนาญาณ ในมาติกา 2 ญาณ บ่งบอกถึงพลวิปัสสนาสมาธิ, อนุสัยไม่เกิดที่มาในฐีกาต่างๆ ใช่หรือไม่?
- ปริจฺเจท ปริคคห วุตถาน ต่างกันอย่างไร?
- คำว่า สภาวธรรมปรากฏมาในทิกฺขลิวิสฺสุทฺธิทเทส วิสฺสุทฺธิมรรค ใช่หรือไม่? ที่พาอ้าวใช้ทำสภาวะธรรมให้ปรากฏ ด้วยการทำฉานแล้วออกจากฉานมาพิจารณาใช่หรือไม่

ไม่? ถ้าเทียบทั้งสองกรณี รวมกับลำดับในทิวาสัทธินิทเทศ กับลำดับของสีหวิกกีฬิตนัย เท่ากับว่า การทำสมาธิธรรมให้ปรากฏในทิวาสัทธินิทเทศนั้น สำหรับสุขาปฏิบัติ ทันทวิญญู (วิปัสสนาญาณิก) ใช่หรือไม่?

3.เนตติปริกษา

- หาระเปลี่ยนว่าเข้าไปสู่พยัญชนะ แล้วนยะจึงเปลี่ยนว่า นำอรรถะออกมา ใช่หรือไม่?
- สาสนนร ในสังคหาวระ โยคะอะไร? จากไหน?
- พยัญชนพยัญชนบท ต่างจาก พยัญชนบทอย่างไร?
- จงยกตัวอย่างนิเทศพยัญชนบทในพระไตรปิฎกมา
- จงแปลสังคหะ อุทเทศ นิเทศ ด้วยความเข้าใจของตนเองโดยอย่าให้มีบทที่สงสัยได้แม้สักบท
- จงอธิบายขั้นตอนในนยนิเทศ
- จงอธิบายข้อที่คนเข้าใจกันไปว่า "ในนยสังเขป สีหวิกกีฬิตนัยกับติปุกขลนัย ขัดแย้งกัน" ให้ไม่ขัดแย้งกันโดยเชื่อมโยงกับกรณีพระมหาสิวะอธิบายมหาอรรถกถาของมหาสติปัฏฐานสูตร
- รู้ได้อย่างไรว่า คำว่า สัมมาสมาธิ ในธัมมจักกัปปวัตตนสูตร มีอรรถปกาสนา และเทียบให้เห็นข้อแตกต่างได้กับสูตรใดบ้าง?

4.มหาสติปัฏฐานสูตร

- คำอธิบายของ เอวมเม สุต ในอรรถกถา เท่ากับแสดงตัวอย่างว่า ให้วิเคราะห์แยกสภาวะและบัญญัติ โดยนัยปฏิสัมพันธ์ 4 ในบทที่เหลือในพระไตรปิฎกบาลีที่ท่องจำในระบบมุขปาฐะ ใช่หรือไม่?

- ในการวินิจฉัยอรรถะ ธรรมะ แม่พระไตรปิฎกบาลีถูกจารแล้วก็ตาม แต่พระภิกษุก็ควรวินิจฉัยด้วยวิธีการท่องบาลีวนไปวนมา เหมือน พระจุฬาสุมะและพระจุฬานาควินิจฉัยมหาสติปัฏฐานสูตร ใช่หรือไม่?
- พระไตรปิฎกแปลไทยทุกฉบับ แปลตกหล่นบทว่า อปรไปจาก 17 บรรพะ,
แปล “นิทธารณะ” ตกหล่น คือ กายะ กายสมิ เวทนาสุจิตเต จิตตสมิ ฌมเมสุ,
แปล อานาปานบรรพะกำกวม, แปล ปชานาติ ของอานาปานบรรพะ กับ ปชานาติ ของอิริยาบถบรรพะขาดตอนกัน (เพราะไม่แปลบทว่า อปร, ไม่เชื่อม นิทสิทติ เข้ากับ นิสสินโน, และไม่แปลนิทธารณะของ กายะเป็นต้น), แปลไม่ครบอรรถะ ฌมม ศัพท์ จึงส่งผลให้นักอธิธรรมไทยไม่สามารถเข้าใจ พระป่าและพม่าได้ ใช่หรือไม่?
- ประวัติชาวกุรุในอรรถกถา, วิสุทธิมรรคว่าในบรรพะแสดงกรรมฐานโดยสังเขป, ข้อความหลัง อิติ ศัพท์ตรงกับกังคญาณ ปฏิสัมภิตามรรค, อรรถกถาแสดง ตีฎฐนตุเพียงติกและมัชฌิมบุคคล ไม่แสดงมันทบุคคล, และการบรรลุ 30,000 หลังฟัง เหล่านี้ สามารถบ่งชี้ได้หรือไม่ว่า มหาสติปัฏฐานสูตรเหมาะจะแสดงแก่ผู้เจริญพลววิปัสสนาญาณ?
- อรรถกถากายคตาสติสูตร องค์ประกอบในมหาสติปัฏฐานสูตร อรรถกถาของอานาปานัสสติสูตร และประวัติของพระปัญจวัคคีย์ในธัมมจักกัปปวัตตนสูตร บ่ง

ชื่อว่าสูตรเหล่านี้เหมาะกับผู้มีเจริญพลวิปัสสนาญาณ เพราะผู้ฟังได้ฉานแล้วหรือเป็นผู้มีปกติไม่มีกิเลสเกิดอยู่แล้ว ส่วนกายคตาสติสูตรเหมาะกับผู้เริ่มทำภาวนา เพราะแสดงกายานุปัสสนาสติปัฏฐานที่ถึงอัปปนาฌาน (ทางตรงบ้าง ทางอ้อมบ้าง) ใช่หรือไม่?

- ฌมม ศัพท์ 4 ศัพท์ ที่ปรากฏในมหาสติปัฏฐานสูตร มีอรรถต่างกันอย่างไร โดยบริบทของสูตร รวมถึงโดยอรรถกถา ฎีกา?
- ฌมม ศัพท์ใดบ้างในมหาสติปัฏฐานสูตร มีความหมายเท่ากับ ฌมม ศัพท์ในบทว่า สมุทฺทยฌมม ของธรรมจักกัปปวัตตนสูตร และของอุทฺทยัพพญาณนิตเทส ปฏิสัมภิตามรรค วิสุทฺธิมรรค อภิธัมมัตถสังคหะ?
- ยัม กิณฺณจิ สมุทฺทยฌมมํ สพฺพนฺตํ นิโรธฌมมํ แปลให้เข้ากับ สมุทฺทย ศัพท์ ที่มาก่อนในสูตรเดียวกัน และ สมุทฺทยฌมม ศัพท์ ที่มาหลังในคาถาของพระอัสสชิ รวมถึงในมหาสติปัฏฐานสูตร และในอุทฺทยัพพญาณนิตเทส ปฏิสัมภิตามรรค อย่างไร?
- ในอรรถกถาท้ายสูตร เรื่องนวลสีวลีภรรยาเป็นอาทีนวานุปัสสนา พระมหาสีวะกำลังอธิบายมหาอรรถกถาอิริยาปถภรรยา และมหาอรรถกถาสัมปชัญญะภรรยาอยู่ใช่หรือไม่?
- ปกติแล้ว ถ้ามติไหนไม่สมควร พระพุทธโฆษาจารย์จะใช้คำว่า อยุตฺตํ แล้วอธิบายใช่หรือไม่?

- ถ้ามติไหนอธิบายซึ่งกันและกันอยู่พระพุทธโฆษาจารย์จะระบุเพียงชื่อของผู้พูดเท่านั้น แต่ไม่กล่าวว่า ยุติได้เพราะล้วนเป็นมติที่ถูกต้อง ใช่หรือไม่?
- ในที่มหาอรรคกถาแสดงสีหวิกิพัตถนัย พระมหาสวจะแสดงติปุกขลนัย, ในที่มหาอรรคกถาแสดงติปุกขลนัย พระมหาสวจะแสดงสีหวิกิพัตถนัย ใช่หรือไม่? โดยประการนี้ทั้งสองมติก็น่าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันใช่หรือไม่?
- ตามที่ปรากฏในนยสมุฏฐานของเนตติปกรณ สีหวิกิพัตถนัยแสดงแบบราชสีห์บรรลือ สีนาคครบททุกชั้นตอนใช่หรือไม่? ติปุกขลนัยแสดงแบบตามความเหมาะสม ไม่ครบลำดับชั้นตอน ตามจริต ตามอัธยาศัย ใช่หรือไม่?
- มหาสติปัฏฐานสูตรลำดับตามสีหวิกิพัตถนัยใช่หรือไม่?
- มหาอรรคกถาใช้ติปุกขลนัย อธิบายบรรพะในมหาสติปัฏฐานสูตร (ที่ลำดับเป็นสีหวิกิพัตถนัยแบบกายคตาสติสูตร แต่จัดหมวดเป็นติปุกขลนัยเพราะแบ่งเป็นบรรพะ) ว่า 11 บรรพะเป็นอารมณ์กรรมฐานแห่งอัปปนาภาวนา ส่วนมหาสวจะใช้สีหวิกิพัตถนัย มาจัดเป็นอารมณ์กรรมฐานแห่งอัปปนาภาวนาเพียง 2 เพื่ออธิบายว่า มหาอรรคกถาแสดงติปุกขลนัยตามการแบ่งบรรพะ แต่ตามลำดับสูตรที่ไม่แบ่งบรรพะเช่นกายคตาสติสูตรนั้น มหาสติปัฏฐานสูตรจะเป็นการแสดงแบบสีหวิกิพัตถนัย ใช่หรือไม่?
- ที่พาอ้าวและพระปาโบริไทย ล้วนให้ทำอานาปานัสสติก่อน เพราะแนะนำตาม

กายคตาสติสูตรบาลีและอานาปานัสสติสูตรอรรถกถา
รวมถึงมหาสติปัฏฐานสูตรบาลี ใช่หรือไม่? มีความ
เกี่ยวข้องกับที่วิสุทธิมรรคกล่าวว่า อานาปานัสสติเหมาะ
กับโมหะจริตหรือไม่? มีความเกี่ยวข้องกับการอรรถกถา
ไม่อธิบาย มันทบุคคล เข้าไปในบทว่า ติณฺณุตฺต หรือไม่?
มีความเกี่ยวข้องกับ 7 ปี 7 เดือน 7 วัน อย่างไร?
เกี่ยวข้องกับการได้ฌานในบทว่า วิวิจฺจ อกฺุสเลหิ
ธมฺเมหิ หรือไม่? การที่ลมหายใจกระทบอยู่ตลอดเวลา
ย่อมทำให้เกิดการรับรู้ได้ง่ายกว่ากรรมฐานกองอื่นที่ไม่
มีการกระทบเนื่องๆ แบบนี้ใช่หรือไม่?

- แม้ในวิสุทธิมรรคจะอธิบายจนเหมือนกับอานาปานัสสติ
นั้นยากจนคนธรรมดา
คงไม่อาจทำได้ แต่เมื่อพิจารณาลำดับบาลีในพระสูตร
เป็นต้นแล้ว ท่านแสดงเช่นนั้นก็เพื่อให้พยายามให้หนัก
เท่านั้น ไม่ได้ประสงค์กล่าวว่าอานาปานัสสติเหมาะแก่
มหาบุรุษเท่านั้น เพราะมหาบุรุษคงไม่เป็นโมหะจริต ใช่
หรือไม่? โดยลักษณะของกรรมฐานแล้ว ควรจะเป็น
กรรมฐานกองที่ง่ายที่สุดไม่ใช่หรือ? จะมีกรรมฐานกอง
ใดที่สะกิดพระโยคีที่จมูกทั้งวันทั้งคืนอยู่ยิ่งกว่าพระ
อุปัชฌาย์คอยสะกิดเตือนนิสิตเช่นนี้อีกเล่า?
- เมื่อมหาสติปัฏฐานสูตรบาลีโดยนัยของกายคตาสติสูตร
แสดงโดยสีหวิกกีฬิตนัย ก็เท่ากับว่า อิริยาบถและ
สัมปชัญญะบรรพจะเป็นขั้นตอนต่อไปของอานาปานบรรพใช่
หรือไม่? เมื่อเจริญอานาปานัสสติก็พึงเจริญ
อานาปานัสสติในอิริยาบถ 4 สัมปชัญญะ 7 ฐานใช่หรือ

ไม่? เมื่อได้ฌานในอิริยาบถนั่งแล้ว ก็พึงให้ได้ฌานในอิริยาบถ 3 สัมปชัญญะ 7 ฐาน ตามสีหวิกก็พัตนัยในกายคตาสติสูตร ที่แสดงองค์ฌานไว้ในทั้ง 14 ข้อโดยไม่แบ่งบรรพะใช้หรือไม่?

- ในอรรถกถาอธิบายอิริยาบถบรรพะและสัมปชัญญะบรรพะโดยนัยของวิปัสสนาอย่างละเอียด เพราะได้แนะไม่ให้อภินิเวสในอิริยาบถบรรพะและสัมปชัญญะบรรพะสำหรับผู้เริ่มทำภาวนาไว้ในตอนท้ายใช้หรือไม่? นั้นหมายความว่า การทำตามอรรถกถาอิริยาบถบรรพะและสัมปชัญญะ โดยสีหวิกก็พัตนัยแล้ว ควรผ่านอานาปานัสสติฌานในอิริยาบถ 4 ฐาน 7 มาก่อนแล้วใช้หรือไม่?
- เพราะเหตุที่อรรถกถาแสดงโดยติปกขลนัยไว้ในตอนอธิบายอิริยาบถบรรพะ สัมปชัญญะบรรพะ โดยนัยของวิปัสสนา และแสดงโดยติปกขลนัยไว้ในตอนท้ายอรรถกถา महाสติปัฏฐานสูตรว่า เป็นบรรพะที่ไม่ควรอภินิเวสก่อน ดังนั้นย่อมเกิดคำถามขึ้นว่า “เมื่อไม่ให้เจริญแล้วจะทำตามที่กล่าวไว้ในอรรถกถาของสองบรรพะนั้นอย่างไร” ท่านพระมหาสิวะเถระจึงได้อธิบายไว้ในตอนท้ายของอรรถกถา महाสติปัฏฐานสูตรว่า ให้นำไปเชื่อมกับตรงที่ว่า “ใครเดิน ไม่มีใครเดินแล้วคืออะไร” เป็นต้นในตอนต้นของอรรถกถาอิริยาบถบรรพะนั้นเอง ใช้หรือไม่? ถ้าท่านพระมหาสิวะไม่อธิบายไว้เช่นนี้ จะมีคนเข้าใจผิดว่าอรรถกถาอธิบายขัดแย้งกัน ใช้หรือไม่? โดยนัยนี้

ท่านพระมหาสิริจะจึงอธิบายอรรถกถาและพระสูตรอยู่ ไม่
ได้แย่งอยู่ใช่หรือไม่?

- ถ้ารู้ธาตุพร้อมปัจจัยตามอรรถกถาอิริยาบถบรรพแล้ว
ไม่บรรลุ แสดงว่า พื้นฐานเรื่องธาตุบกพร่องใช่หรือไม่?
เพราะเหตุนั้น ในวิสุทธิมรรคจึงขยายเรื่องธาตุพร้อม
ปัจจัยไว้อย่างละเอียดในจตุธาตุวัตถานกถา ใช่หรือไม่? มีบทว่า ยถา ยถา กาโย ปณฺหิโต ในอิริยาบถบรรพ
และบทว่า กายํ ... ยถา ปณฺหิตํ ในธาตุมนสิการบรรพใช่
หรือไม่?
- ศัพท์ว่า กลาป ในกลาปสัมมสนญาณของวิสุทธิมรรค
คือ ราสี ศัพท์ในปริจเฉท 7 สื่อถึงปรมาตฺถ, แต่ศัพท์ว่า
กลาป ในปริจเฉท 6 สื่อถึงสมุหชนบัญญัติ ใช่หรือไม่?
อธิบายตามหลักตำราบาลีอย่างไร? เกี่ยวข้องกับคำว่า
สมุห, ชน อย่างไร? อยู่ที่ไหนในตำราบาลีบ้าง?
- เมื่อได้ฌานใน 3 บรรพะแรกแล้ว ก็สามารถทำปฏิกุ
ลมสนสิการบรรพให้ได้ฌานได้โดยไม่ยาก จึงแสดง
ปฏิกุลมสนสิการบรรพต่อ เพื่อจะทำการพิจารณาแยก
กายออกเป็นโกฏฐาส, จากนั้นจึงแสดงจตุธาตุวัตถาน
ต่อ เพื่อจะทำการแยกโกฏฐานออกให้เล็กที่สุดเป็น
กลาป ในที่สุดก็แยกกลาปตามลักษณะที่จจตุกะ จน
เหลือแต่ธาตุ 4 ใช่หรือไม่?
- ทวัตติงสการนิมิต กับ กลาปนิมิต ต่างกันอย่างไร? ที่ผู้
มนสิการทวัตติงสการนิมิตสามารถถึงอัปปนาได้ เพราะ
วิวิจฺเจะว กาเมหิ ได้ ส่วนผู้ที่มนสิการธาตุ 4 นั้น แม้ได้
กลาปนิมิตบัญญัติ แต่ก็จำต้องแยกกลาปนิมิตบัญญัติ

ออกเป็นธาตุ 4 ซึ่งเป็นปรมาณู ตามวิสุทธิมรรคและ
ฎีกากล่าวไว้ ใช่หรือไม่?

- ในอภิธรรมมัตถสังคหะกล่าวว่า โอษฐ์มูลมกรูปเป็นอวินิพ
โกครูป โดยความเป็นสหชาตะ, แต่ในจตุธาตวัตถถาน
กถา วิสุทธิมรรค กล่าวว่า เป็นวินิพโกครูป โดยปัญญา
ใช้ลักษณะที่จตุกะไปปริจเจทโอษฐ์มูลมกรูปออก
เหมือนกับปริจเจทโต ในกายคตาสติกถา ใช่หรือไม่?
- ที่วิสุทธิมรรคบอกว่า จตุธาตวัตถถานเป็นต้นไม่มีนิमित
ในมหาฎีกาอธิบายว่า หมายถึงปฏิกาคณินิมิต ใช่หรือ
ไม่? หมายความว่า อุดคคหนิमितของทุกกรรมฐานมี
อารมณ์ได้ทั้งปรมาณูและบัญญัติใช่หรือไม่? หรือว่ามี
ตรงไหนในพระบาลีห้ามไว้? และแบบไหนที่เข้ากันได้
กับหลักวาระจิต มีอดีตคคหณวิถิ สมุหคคหณวิถิ
อัตถคคหณวิถิ นามคคหณวิถิ เป็นต้น มากกว่ากัน?
- กลาปะเป็นสมุหชนบัญญัติที่ต้องทำชนบัญญัติวินิพ
โกคะ ในตอนขึ้นต้นกัณญาณกถาแห่งวิสุทธิมรรคใช่
หรือไม่?
- พลววิปัสสนาสมาธิที่เพ่งปฏิจจสมุปบาท กับ สมาธิที่
เพ่งอุดคคหนิमित จัดเป็นขณิกสมาธิเหมือนกันใช่หรือไม่?
- ด้วยบทว่า อปร ในมหาสติปัฏฐานสูตรนี้ การแยกกลาปะ
ใส่ทั่วร่างปรากฏในกายคตาสติกถาต่อเนื่องมาในจตุ
ธาตวัตถถานกถาในวิสุทธิมรรค. ข้อแตกต่าง คือ ในกาย
คตาสติกถาแยกอวัยวะออกเป็นส่วนเพื่อให้ได้อสุภส
มุหุปาทาบัญญัติเป็นอารมณ์, ส่วนในจตุธาตวัตถถานนั้น
แยกอสุภสมุหุปาทาบัญญัตินั้นออกอีก จนเหลือกลาปส

มูหุพาทาบัญญัติเป็นอุคคหนิमितที่เกือบถึงปฐกาคนิमित
แต่ไม่ถึงปฐกาคนิमितสมบูรณ์ เพราะจตุธาตวัตถาน
แยกกลาปปฐกาคนิमितนั้น ออกจนเหลือมหาภูต
คามคุณปรมาตมมณฺเฑ จิงทังคามคุณอารมณฺเฑ (วิวิจเจว
กาเมหิ) คือ มหาภูตรูปกามธรรมไม่ได้, ฉะนั้น จตุธาตว
ัตถานอุปจารณาน แมทังขมนิวรณฺเฑไวัได้ (วิวิจเจ อก
สเลหิ ธมฺเมหิ) แมทังได้โอภาส-

อุปัฏฐากิเลส แมทังเคยได้อัปปนาที่มีอวิยะปฐกาคนิमित
จากกายคตาสติมาแล้ว แมทังได้กลาปอุคคหนิमितจากจ
ตุธาตุกัมมัฏฐานวิธี แต่กระนั้นโดยประการใดๆ ก็ไม่อาจ
ได้อัปปนาณาน เว้นแต่จะทำอภิกายตนะใช้หรือไม่?
อนึ่ง ในพุทธานุสสติกัมมัฏฐานเป็นต้น ก็นัยเดียวกันนี้ใช้
หรือไม่? อย่างไร?

- ทำไมไม่เอานิमितของอานาปานัสสติ, เมตตา, อสุภะ
เป็นต้น มาแยกธาตุ 4?
- แข็งอ่อน เป็นอุปนิธบัญญัติ แต่ใช้สอน จตุธาตได้
เพราะเอามาจากบาลีในวิภังคปกรณฺเฑ ซึ่งอรรถกถาอธิบายให้
เอาอภิกกรรมมาสอนวิปัสสนาอยู่แล้ว ใช้หรือไม่?
- อภิกกรรมใช้สอนกรรมฐานโดยตรงใช้หรือไม่?
- จำบาลีถ้าเข้าใจถึงสภาวะที่บาลีสื่อถึง เป็นอิสรสัญญาแก่
สติได้ เพราะแมไตรลักษณบัญญัติและกัมมัฏฐาน
บัญญัติ ก็ยังเป็นอิสรสัญญาแก่สติได้ ใช้หรือไม่?
- เมื่อทำจตุธาตได้แล้ว เมื่อจะจบรูปกรรมฐานด้วยอาทินว
พลวิปัสสนาญาณ จิงใช้สีหวิกกีฬิตนัยแสดง นวสีว
ธิกาบรพพะ ใช้หรือไม่?

- ถ้าได้ปัญจมนแล้ว จะข้ามเวทนานุปัสสนาไปเลยก็ได้ใช่ไหม?
- บทว่า ธมฺเมสุ ในปฏิสัมภิทามรรค แปลว่า “สัญญาและสังขาร” เพราะอรรถะนิทธารณะในสติปัฏฐานทั้ง 4 ข้อใช่ไหม? บทเดียวกันนี้ แปลว่า “เหตุ (การณะ)” เพราะแสดงรูปสัญญา ไม่แสดงจกขุสัญญา, แสดงสังขารก่อนวิญญาน (ทั้งขั้นธและปฏิจสมุปบาท), แสดงเฉพาะนิวรรณ์และโพชฌงค์ ในวิภังค์ ใช่หรือไม่?
- ในชั้นธบรรพ “อิติ รูป” เป็นต้น เข้ากับ “สมุททวยธมานุสสิ วา ธมฺเมสุ วิหริตี” ใช่หรือไม่? อ้างอิงกับขณะตรัสรู้ในมหาปทานสูตรใช่ไหม?
- ไม่ได้ฌาน หรือ ปกติไม่ใช้ทวิฏฐิจริตบุคคล จะนับ 7 ปี 7 เดือน 7 วัน ไม่ได้ใช่ไหม?
- สมถภาวนาวีธี วิปัสสนาภาวนาวีธี เป็นอย่างไร? เพื่ออะไร?
- เมื่อวิเคราะห์แนวการพูดของท่านอาจารย์สุจินต์แล้ว โดยปกติองค์ธรรมมักจะเข้ากับอายตนะบรรพ เยอะที่สุดใช่ไหม?

5. ธรรมจกักกัปปวัตตนสูตร

- ใครควรเป็นผู้แนะนำพระโพธิสัตว์ให้ไปทำฌานกับอาฬารดาบสและอุทกดาบส?
- ตามโครงสร้างของธรรมจกักกัปปวัตตนสูตร พระปัญจวัคคีย์ควรได้ฌานมาก่อนบรรลุแล้วใช่ไหม?
- พระปัญจวัคคีย์รู้ได้ไงว่า คำว่า อริยะ ในคำว่าอริยะสัจเป็นอย่างไร? เกี่ยวข้องกับที่อรรถกถาที่ขนิทายกล่าววว่า

พระพรหมอนาคามีลงมาบอกมหาปริสลักษณะแก่ถา
ชีแฉวอารยันประเทศ (ที่อยู่ของชาวอริยกะ) ซึ่งต่อมา
เรียกตัวเองว่าพราหมณ์ (เหล้ากอแห่งพรหม) ใช่หรือไม่?

- ทำไมถึงใช้คำว่า กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา
เกี่ยวข้องกับปัญจวัคคีย์อย่างไร?
- ยัม กิณฺณิ สมุทฺตมมํ สพฺพนตํ นิโรธมมํ แปลให้เข้ากับ
สมุทฺต คัพฺปํ ที่มาก่อนในสูตรเดียวกัน และ สมุทฺตมม
คัพฺปํ ที่มาหลังในคาถาของพระอัสสชิ รวมถึงในมหา
สติปัฏฐานสูตร ในอุทฺตยพฺพญาณนิตฺตเตส ปฏฺฐิสัมภิตา
มรรค อย่างไร?

6.อายุพระศาสนา

- ถ้าว่าตามภิกขุนิชัณฐกะอรรถกถา ยุคนี้ไม่มีผู้ใดโลภียอัป
ปนาณานแล้วไม่ใช่หรือ? ฐีกา 3 ฐีกา กล่าวว่่าข้อความ
ในอรรถกถาแต่ละคัมภีร์ก็ไม่ตรงกันไม่ใช่หรือ? หรือว่า
สัมพหุลเถราปเทศนี้มีข้อบกพร่อง? อย่างไร? ถ้าข้อวินิจฉัยใน
ลังกนีสามารถพิสูจน์ได้ว่าสังฆาปเทศ คือ อรรถกถาเหล่านี้
ไม่ขัดแย้งกัน จะกล่าวว่าสัมพหุลเถราปเทศนั้น ยุติ
ได้หรือไม่? มีหลักฐานหรือไม่?
- กล่าวกะใคร และกล่าวอย่างไร จึงจะไม่ทำให้ความ
เลื่อมใสในพระภิกษุจารย์ลดลง?

7.กลาปะและบัญญัติ

- ในปรมัตถ, อัตถบัญญัติ, และอวิชชมาน
บัญญัติเป็นต้น จะเอามาแจก อนุสัยของปุถุชน, อนุสัย

ขณะมรรค, อนุสัยของพระเสกขะ, อนุสัยของพระ
อรหันต์, อนุสัยของพระพุทธเจ้า ได้อย่างไรบ้าง?

- คำถามที่เหลืออยู่ในหัวข้อมหาสติปัฏฐานสูตร หมวด
ธาตุมนสิการบรรพ

8.อะไรคือทิวลิป

- อรรถกถา: ตสฺสา ทเว สมภารา – วตฺถโน จ คหิตาการวิป
ริตฺตา, ยถา จ ตํ คณฺหาติ ตถาภาเวน ตสฺสปญฺ्ञานนฺติฯ
- ฎีกา: คหิตาการวิปรีตฺตาติ มิจฺฉาทิวลิปฺปิยา คหิตาการสส
วิปรีตภาโวฯ วตฺถโนติ ตสฺสา อยถาภูตสภาวมาหฯ ตถา
ภาเวนาคติ คหิตาการเนว ตสฺส ทิวลิปฺปิยคตฺติสฺส, ตสฺส วา
วตฺถโน อปญฺ्ञานํ เอวเมตํ, น อิติ อญฺญถาติฯ
- คำอธิบายจากผู้เรียบเรียงเอกสาร: คหิตาติ มหากุศล
วา เสกขานํ อกุศลทิวลิปฺปิยคตฺติวิปฺปยุตฺตํ วา วิปรีตการวตฺถ
คณฺหาติ, อธิ ปน ทุตฺติยํเคนาปรํ ทิวลิปฺปิยาทานสมฺปยุตฺต-
จิตฺตูปปาโทฯ ตถฺหิ สจฺจปพฺเพ รุปาทิวลิปฺปิยาตนาณิ วิป
รีตปจฺจยาการเนว ปุณฺณปุณฺณํ สณฺขานาคติ สณฺเจตยติ อปา
ทิวลิปฺปิย วิตกฺกยติ วิจาเรติฯ ปจฺจยาการวิปรีตฺตาติ มิจฺฉาฯ
ทิวลิปฺปิย ทสฺสนํ, อปญฺ्ञานํ ปากฏํ จกฺขณา ทสฺสนํ วิว
จกฺขวิญญานํ ทิวลิปฺปิย อปญฺ्ञานํ ทสฺสนํ, น โสตขานาทินา
อนฺธภูตํ วิวฯ วิปรีตฺตาติ ปญฺ्ञิจสมฺปปาทปญฺ्ञิจสม
ปฺปนฺนํ ปจฺจยาการานํ วิปรีตฺตาฯ มิจฺฉาทิวลิปฺปิยา ค
หิตาการสส วิปรีตภาโวติ “มนุสฺสโลเก อป
ญฺญาภิสงฺขารปญฺ्ञิจสมฺปปาทสฺมา สคฺเค วิญญานนาม
รูปปญฺ्ञิจสมฺปปฺปนฺนํ นานกฺขณิกกมฺมปฏฺฐ
นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย”ติอาทินา นเยน มิจฺฉาทิวลิปฺปิยเจตฺติ

กสมปยุตเตน โลกเจตสิกเกน คหิเตน ปจฺจยาการานํ วิป
รீตภาโวฯ **วตถุโนติ** ตสฺสา มิจฺฉาทิฏฐิยา อารมมณํ
อาหฯ มิจฺฉาทิฏฐิ หิ อยถาปจฺจยาการภูตา วิปริตสภาวา
อารมมณิกาฯ **ตถาภาเวนาติ** ยถา อยถาปจฺจยาการเณ วิ
ปริตภาเวณ ตถา ตสฺสา ทิฏฐิยา อปฺปญฺ्ञานํ “เอตํ สมมเทว
วตถุ, น อีโต วตถุโต อณฺเณถา ปจฺจยาการภูเตนา”ติฯ

- อัตตาไม่มีอยู่จริง เพราะเป็นสมุหชนบัญญัติ อา
รัมมชนบัญญัติ กิจจชนบัญญัติ สันตติชนบัญญัติ
ใช่หรือไม่?
- บัญญัติเหล่านั้น รู้ตั้งแต่วาระจิตชื่อว่าอะไร?
- ในพลววิปัสสนา ไม่รู้ใดลักษณะบัญญัติได้ไหม?
หลักฐานอยู่ที่ไหนบ้าง?
- อุดคคหนิมิตตต้องรู้ทั้งบัญญัติและปรมาตถ์ใช่หรือไม่?
- คำว่า “เรา” เป็นนามบัญญัติ ใช่ไหม? คำว่าเรา สื่อถึง
ชนบัญญัติ ใช่ไหม? ชนบัญญัติ คือ อารมณไม่มีอยู่จริง
ที่จิตอาศัย(อุปาทาย)รู้ชั้นธ แล้วประมวลขึ้นในวิถีที่
ขำนาญขึ้นหลังจากอดีตคคคคคคและสมุหคคคคคควิถีใช่
หรือไม่? พระอรหันต์ทำโลกียฌานหรือไม่? โลกียฌาน
มีอุปาทาบัญญัติเป็นอารมณได้หรือไม่? พระอรหันต์มี
วิถีจิตเหล่านี้หรือไม่? พระอรหันต์รู้ชนบัญญัติไหม?
พระอรหันต์ใช้คำว่า “เรา” ไหม?
- สภาพเข้าใจว่าเป็น “เรา” เป็นอัตตาบัญญัติ หรือ สภาพ
เข้าใจว่าเป็น “เรา” ไม่เป็นเป็นอัตตาเป็นบัญญัติ แต่เป็น
ทิฏฐิเจตสิก? ขณะเรียนเรื่องอัตตาบัญญัติ กำลังรู้
อัตตาบัญญัติเป็นอารมณ เป็นกุศล หรือ อกุศล ควร

เรียนหรือไม่ควรเรียน? อุตตตบัตถุตติ ปรากฏอยุในตำรา
บาลินันบไมถวนไชหรือไม?

- การเข้าใจอุตตตบัตถุตติในขณะเรียนเป็นต้น ต่างจาก
ขณะที่อุตตตานทิกฐลิจเจตสิกเกิดอย่างไร?
- ควรปฏิบัติเพื่อเลี้ยงการรู้อุตตตบัตถุตติ หรือ ควรปฏิบัติ
เพื่อเข้าใจปฏิจจสมุปปาทจนไมเหลือความเข้าใจ
อุตตตบัตถุตติ?
- ถ้าเราเลี้ยงการรู้อุตตต เป็นสมณะ เพราะเลี้ยงอารมณ์ ไช
หรือไม?
- ในทิกฐลิวิสุทธินิทเทส การปริจเจทกลาป แล้ววัตถาน
นามรูป นามรูปนี้ คือ นามรูปปฏิจจสมุปปาทที่เป็น
ปัจจุบันนันทธา ไชหรือไม?
- ถ้าไมทำสมาธิ จะรู้ว่า สิลวิสุทธิเพียงพอแล้ว ได้
อย่างไร? ถ้าไมทำปัจจุยปริคคหญาณ จะรู้ว่าทิกฐลิวิสุทธิ
เพียงพอแล้ว ได้อย่างไร?
- ถ้าเราเข้าใจปฏิจจสมุปปาทจนเป็นอุตตตตจนวินิพโกคะ
เป็นวิปัสสนา เพราะเข้าใจ
อารมณ์ทุกๆ ขณะโดยความเป็นปัจจุยและปัจจุยูปันไช
หรือไม?
- สิ่งใดอาศัยปัจจุยสังขาระ สิ่งนั้น เป็นสังขตะ ไชหรือไม?
สิ่งใด เป็นสังขตะ
สิ่งนั้นไมเที่ยง เป็นทุกข มีเหตุให้ตองสิ้นไปเสื่อมไปไช
ไหม? ควรไหมจะยึดว่า นั้นเรา เราเป็นนั้น นั้นเป็นอุตตต
ของเรา?

9.ทำไมศาสนาพุทธไทยเสื่อมกว่าพม่า

- สาราณียธรรมกับอายุพระศาสนา
- การแปลบาลี
- ลำดับในศาสนา

10. ประวัติศาสตร์ศาสนายุคปัจจุบัน

- พระมหากษัตริย์ต้องเปลี่ยนระบบทุกอย่างในประเทศ รวมถึงระบบมุขปาฐะของศาสนาเพราะสงคราม เพื่อรักษาชาติไว้ ใช่หรือไม่?
- สงครามมีผลต่อการสาบสูญของปรัยัติศาสนาระบบมุขปาฐะของไทยใช่หรือไม่?
- สงครามล่าอาณานิคมจากลังกาถึงไทย
 - i. พ.ศ. 2048
 - ii. พ.ศ. 2201 สมัยพระนารายณ์มหาราช
 - iii. พ.ศ. 2352-2464 ระหว่างรัชกาลที่ 2, รัชกาลที่ 4, สัังฆราชพระราชโอรสใน รัชกาลที่ 4 (สมัย ร. 5 สมเด็จพระมหาสมณเจ้า)
- สูญเสีย
 - i. สมัยย้ายกรุง สูญเสีย บุคคลากรอาจารย์
 - ii. สมัยย้ายกรุง สูญเสีย ลำดับชั้นตอน
 - iii. สมัยร. 2 สูญเสีย จาริตประเพณี
 - 1.เปลี่ยนบาเรียน 3 เป็น เปรียญ 9
 - iv. สมัยร. 5 สูญเสีย มุขปาฐะ
 - 1.พระภิกษุในสมัยหลวงปู่เสาชิงอยู่ในสมัยข้างต้น ไม่ได้สอนลูกศิษย์ให้ท่องภิกขุณีปาติโมกข์ ใช่หรือไม่? หรือ อาจสอนแล้วแต่พระรูปที่ได้

เรียน ลี้ภัยสงครามไปพม่ากันหมด เพื่อรักษา พระสัทธรรมในตน?

- มูลสามัคคี
- สารานียธรรม
 - i. สาธารณะโภคคือบาลี
 - ii. ทิฏฐิสามัญญุตาคือเข้าใจเรื่องยากด้วยกัน
 - iii. สิลสามัญญุตา ประพฤติด้วยทิฏฐิเดียวกัน
- แบ่งหน้าที่
 - i. เวลาอายุสั้น
 - ii. บุคคลากรน้อย
 - iii. ขาดจาริต
 - iv. ขาดคนเข้าใจเรื่องที่ยากที่สุด
- ความรู้ประวัติศาสตร์ไทย
- ปรียัติอันตรธานในไทยเริ่มจากสาเหตุอะไรบ้าง? และ
เริ่มเกิดขึ้นมาแล้วกี่ร้อยปี?
- แม้พระไตรปิฎกจะจารลงใบลานใน พ.ศ. 450 แต่เรายัง
เรียนแบบมุขปาฐะมาจนถึงสมัย ร 5 หรือ ราว พ.ศ.
2441 ใช่หรือไม่?
- ความรู้ประวัติศาสตร์โลก
- ทำไมมีแต่อรรถกถาสิงหล ไม่มีพระไตรปิฎกสิงหล?
เพราะพระไตรปิฎกสิงหลก็ต้องมุขปาฐะเป็นภาษาบาลี
เพื่อให้ถูกต้องตามพระวินัยใช่หรือไม่?
- ความรู้ประวัติศาสตร์พุทธ
- ความรู้อารมณ
- ความรู้วิถีวิจารจิต

○ คำถามตำราบาลี

○ คำถามพระวินัย

- i. ทรงจำสูตรครบ พรรษาครบ ไม่ไปอยู่กับผู้ทรงจำพระไตรปิฎกได้ไหม?
- ii. ถ้าไม่ทรงจำเป็นบาลี ทำให้ใช้หลักบาลี-เนตติ-อภิธรรม มาวินิจฉัยไม่ได้ ใช่ไหม?
- iii. ในบาลี เฉพาะอรรถกถาที่แปลเป็นสิ่งหลงใช่ไหม?
- iv. ตำราแปลเป็นภาษาอื่น ที่ไม่ใช่บาลีจัดเป็นอรรถกถาใช่ไหม?
- v. แปลตามหลัก แต่อ่านไม่รู้เรื่อง ไม่แก้ไขได้ไหม?
- vi. แปลรู้เรื่องแต่ไม่ตามหลัก ปัญหามีไหม?

○ คำถามพระสูตร

- i. ทำไมคาถาเนตติปกรณ์แปลแล้วมักอ่านไม่รู้เรื่อง?
- ii. ไม่ท่องจำเนตติปกรณ์นี้เทศ, ปฏิสัมภิทามรรค มาติกา, สุตมยญาณนิตเทศ, ภูมิ 6 เสียหายต่อการปฏิบัติอย่างไร?
- iii. ทำไมเนตติปกรณ์จึงไม่ขึ้นสู่สังคายนา?

○ คำถามอภิธรรม

- i. อภิธรรมเป็นวิปัสสนาเพราะอะไร?
- ii. ตามอรรถกถาแล้ว ใครแต่งพระอภิธรรม?
- iii. ทำไมพระอภิธรรมจึงจัดเป็นพระพุทธรพจน์?
- iv. คำว่า “จิตไม่ใช่วิญญาณ” ถูกได้อย่างไร?

11. ท่องจำอะไรก่อนหลัง?

- ในกรณีที่มีอาจารย์กรรมฐานที่มี**คุณสมบัติ** คือ ทั้งบรรลุมรรค ได้ฌาน ได้อภิญญา ได้วิปัสสนาญาณ ได้มรรค

ผล และทั้งทรงจำพระไตรปิฎกอย่างคล่องปากขึ้นใจ
มุขปาฐะสืบๆ กันมาจากรุ่นสู่รุ่น เช่น อาจารย์กรรมฐาน
ของวัด @pa-auk เป็นต้น นั้น:

- i. ท่องจำกรรมฐานอย่างย่อจากปากพระอาจารย์ผู้มี
คุณสมบัติพร้อมนั้น ท่องจำวนไปวนมาซ้ำๆ พร้อม
ทั้งนำความหมายออกมาจากบทปริกรรมให้ได้
 1. ทุกๆ ตัวอักษร (อักษร ได้ สงกาสนา)
 2. ทุกๆ คำ (ปท ได้ ปกาสนา)
 3. ทุกๆ ประโยค (พยุชนน ได้ วิวรณา)
 4. วิเคราะห์ทุกๆ สภาวะ (นิรุตติ ได้ วิภชชนา)
 5. อธิบายบทปริกรรมทุกๆ บทให้ได้ (นิทเทโส
ได้ อุตตานิกมม)
 6. อธิบายคำอธิบายนั้นได้ด้วย (อาภาโร ได้ ป
ญญตติ)
- ii. นำสิ่งที่ท่องจำนี้ไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง
- iii. ถ้าติดขัดตรงไหน หรือ ยังไม่บรรลุ ให้ค่อยๆ ไปรับ
กรรมฐานเพิ่มให้ละเอียดขึ้นๆ
- o. ถ้าจะศึกษาเอง ไม่กลัวว่าจะตายก่อนบรรลุ และไม่
สามารถหาอาจารย์ที่มีคุณสมบัติข้างต้นได้เลย:
 - i. พระอรธกถาจารย์ให้เริ่มที่ท่องจำขุททกปาฐะบาลี
และแปล ซึ่งพระอรธกถาจารย์ในปฐมสังคายนา
ล้วนพากันไปฟังคำอธิบายธรรมะจากพระสาวก
กันทั้งสิ้น ฉะนั้นจึงต้องท่องจำมาติกาปฏิบัติ
มรรคและมาติกาสุตมยญาณ มหาสติปัฏฐานสูตร
อภิธัมมมาติกา เนตติปกรณสังคหะ-อุทเทส-นิทเท

ส ในกรณีพระภิกษุ เพิ่มปาติโมกขอุทเทส และการ
ท่องจำตามหลักสูตรนิสสัยมุจจะเข้าไปด้วย.

ii. ท่องจำทั้งหมดนั้นโดยเคารพดูทำกับพระอาจารย์
ผู้มีคุณสมบัติพร้อมนั้น ท่องจำวนไปวนมาซ้ำๆ
พร้อมทั้งนำความหมายออกมาจากบทปริกรรมให้
ได้

1. ทุกๆ ตัวอักษร (อักษร์ ได้ สงกาสนา)
2. ทุกๆ คำ (ปท ได้ ปกาสนา)
3. ทุกๆ ประโยค (พยุณชน ได้ วิวรรณา)
4. วิเคราะห์ทุกๆ สภาวะ (นิรุตติ ได้ วิภชชนา)
5. อธิบายบทปริกรรมทุกๆ บทให้ได้ (นิทเทโส
ได้ อุตตานิกมม)
6. อธิบายคำอธิบายนั้นได้ด้วย (อาภาโร ได้ ป
ญญุตติ)

iii. นำสิ่งที่ท่องจำนี้ไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

iv. ถ้าติดขัดตรงไหน หรือ ยังไม่บรรลุ ให้ค่อยๆ ไปดู
ส่วนของนิทเทโสหรือ
อรรถกถาของเรื่องนั้นๆ เพิ่ม.

ในภิกษุ นั้น จะมีอาจารย์กรรมฐานที่มีคุณสมบัติ
พร้อมหรือไม่ก็ตาม จะต้องทำตามหลักสูตรภิกษุนิส
สัยมุจจะให้แตกฉาน ไม่เช่นนั้นมิอาจปฏิบัติทุกคืนเมื่ออยู่
ปราศจากอุปัชฌาย์ผู้มีคุณสมบัติภิกษุปริสุปฏิฐาปกะ. นี้
สำหรับวิปัสสนาธุระ ตามจักขุปาลัตเถรวัตถุกล่าวไว้ คือ
มีพรรษา 5 พ้นนิสสัยจากอาจารย์แล้ว พระจักขุปาละก็

เลือกไปทำวิปัสสนาต่อ โดยมีคุณสมบัติของนิสสยมุจจกะติดตัวไป.

ส่วนคันถธุระนั้น ตาม วินย.อ. นั้น **เหมาะสำหรับพระอรหันต์** หรืออย่างน้อยที่สุดแม้กัลยาณปุถุชนผู้ที่ทำองค์ของนิสสยมุจจกะครบแล้ว ก็มาทำคันถธุระใน**หลักสูตร ภิกขุปริสฺสุปฏิฐาปกะและภิกขุโนวาทกะ**ต่อ.

12. ศील

- คำว่า พรหมจริยะ ในศีล 8 ข้อ 3 เกี่ยวข้องกับคำว่า อริยะ ในธัมมจักกัปปวัตตนสูตรอย่างไร? เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยข้อว่า “ทำให้สูกกะเคลื่อน ในศีล 8 ผิดศีลหรือไม่?” อย่างไร?

13. ศัพท์ควรรู้

A. สุตมยปญญา	vii. สงวรিতวา สมาทหเน ปญญา สมาธิภาวนา มยญาณ	xvi. วิปัสสนา โลกียสัมมาทิฏฐิ
i. กิจจ 5		xvii. นามรูปปริจเจทญาณ
ii. ภาคิยจตุกก 4		xviii. ปรจจตตลกขณ
iii. ลกขณ 3	viii. อุปจารสมาธิ	xix. กิจรส
iv. อริยสจจ 4	ix. อัปปนาสมาธิ	xx. สมปตติรส
v. อุคคห	x. โลกียสัมมาทิฏฐิ	xxi. อุปฏฐานปรจจปปฏฐาน
vi. ปริปจจา	xi. นิमितต	xxii. ผลปรจจปปฏฐาน
vii. สวณ	xii. ปริกมมณิมิตต	xxiii. ปรจจปปฏฐาน
viii. สุต	xiii. อุคคหณิมิตต	xxiv. ปทฏฐาน
ix. อวธาน	xiv. ปฏิกากณิมิตต	xxv. ปากฏ
x. ธารณ	xv. ปรมตถ	xxvi. กลาปสมุหชนอตถป ณณุตติ
xi. ปญญา	xvi. ปณณุตติ	xvii. สมาทหิตอ ยถากุต ปชา นาติ
xii. ปฏิวะธ	xvii. อตถปณณุตติ	xviii. กุต
xiii. ญาณ	xviii. สททปณณุตติ	cxix. ยถากุต
xiv. ญาด	xix. วิชขมานปณณุตติ	xxx. ปฏิจจ
xv. ชานน	xx. อวิชขมานปณณุตติ	xxxi. สงขาร
xvi. สุตมยญาณ	xxi. จิตตวาร	xxii. สงขต
o สิลวิสุทธิ	o ทิฏฐิวิสุทธิ	xxiii. สงขารสงขต
i. สิล	i. อภิณญาด	xxiv. สงขารขนธ
ii. วิสุทธิ	ii. จกข	xxv. สงขารปฏิจจสมุปบาท
iii. สิลลธิสิกขา	iii. ปรจจกข	xxvi. ภาวนาสงขาร
iv. อวิติกกมกิลล	iv. ปากฏ	xvii. ปฏิจจสมุปบาท ปฏิจจส มุปปน
v. ปรียฎฐานกิลล	v. ปรสสติ	xviii. อตต
vi. อนุสยกิลล	vi. ปรสสนา	cxix. อตตอณทิฏฐิ
vii. กมมสสกกตตต	vii. ทสสน	o กงขาวิตรณวิสุทธิ
โลกียสัมมาทิฏฐิ	viii. ทิฏฐิ	i. ปฏิจจสมุปบาท
o จิตตวิสุทธิ	ix. ปรคคห	ii. ปรจจยปรคคคณญาณ
i. จิตต	x. ปรสสติ	iii. ธรรมกฏฐิตินญาณ
ii. จิตตอธธิสิกขา	xi. ววตถาน	iv. ยถากุตญาณ
iii. สมาธิ	xii. ปชานาติ	v. ตถตถญาณ
iv. ฌาน	xiii. วิปัสสนา	
v. ขณิกสมาธิ	xiv. สมมาทสสน	
vi. ภาวนา	xv. สมมาทิฏฐิ	

vi. อวิตถตญาณ	iv. ตรุณวิปัสสนาญาณ	v. จตุสมปชฌญ
vii. อภิณฺญาตญาณ	v. วิปัสสนูปกิเลสปริยุ ฎฐาน	o ญาณทสสนวิสฺทฺธิ
viii. ญาตปริณญา	vi. พลววิปัสสนาสมาธิ	i. อัปปนาโลกุตตร สัมมาทิฎฐิ
ix. ติลกฺขณอาการสนฺตติ ชนปณฺญตฺติ	vii. อนุสยกิเลส	ii. ปหานปริณญา
o กลาปสมฺมสนญาณ	viii. พลววิปัสสนาอุทยพฺพ ญาณ	iii. ปฏิสมฺภิตา
i. สาธารณปจฺจตลกฺขณ	ix. ตีรณปริณญา	o ปฏิสมฺภิตามคฺค
ii. ววตถาน	o ปฏิปทาญาณทสสนวิสฺทฺธิ	o เดวิชฺโช
iii. สมมฺสน	i. ชนวินิพฺโภค	o อภิณฺญา
o มคฺคามคคฺญาณทสสนวิสฺทฺธิ	ii. วิปัสสนาญาณ	o ฉฟภิกฺขโณ
i. อนุปสฺสตี	iii. กงคอนุปสฺสนาญาณ	o ปฏิสมฺภิตปฺปตฺโต
ii. อนุปสฺสนา	iv. ปฏิสงฺขา	
iii. อุทยพฺพยานุปสฺสนา ญาณ		